



**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. III. Quo tempore actus, solùm voluntarij in causa, imputentur ad
culpam?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

licet homini occurrat cogitatio de obligatione sciendi; si autem in ejus potestate non sit deligentia, per quam acquirat ignorantiam rei scientiam, & vincat ignorantiam, ei invincibilis est citra culpam. Ex defectu tertie conditionis similiter ignorantia carebit culpa, si vinci non potuit, seu scientiam obtinere per diligentiam adhibitam secundum posse, & debere. Hæc distinctio proportionaliter accommodari potest ad *actuale inadvertentiam, incogitantiam, & inconsiderationem*. Nam & hæc, ut vincibilis, & culpabilis sit, ob easdem rationes, requirit prædictas tres conditiones.

683. Not. 4. ab ipsomet Muniessa cit. 2. 16. n. 151. (ut malefacta ex ignorantia, vel errore prius culpabili, sint deinceps *nova peccata formaliter imputabilia ad novam pœnam, ultra pœnam correspondentem peccato omissionis, seu negligentie sciendi legem, vel præceptum*) requiri, quod *voluntaritas illius culpa* faciat homini *voluntaria saltem implicitè, aut virtualiter* mala opera in errore illo subsecuta; & hoc sub istis terminis videtur certum; ita ille.

684. Quærenti autem, unde dignosci possit, quod malitia peccati, ex errore, vel ignorantia subsecuti, *in ipsa culpabili omissione diligentie requisita* ad habendam scientiam eorum, quæ ignorantur, fiat *implicitè voluntaria*? respondet n. 152. quando per negligentiam voluntariè affectatur ignorantia eorum, quæ scire quis poterat, ac debebat; aut si non affectatur, saltem omittitur debita deligentia cum prævisione malorum exinde secutorum, prævidendò scilicet ea vel in specie, vel in genere. Primum ait haberi per ignorantiam *affectatam*; alterum per *crassam, & supinam*, de qua diximus à n. 679. *Virtualiter* autem malitiam peccati ex errore, vel ignorantia subsecuti, fieri voluntarium in ipsa culpabili omissione diligentie debitæ, quando culpa negligentie moraliter virtualiter influit in ea opera subsecuta.

685. Ut autem culpa negligentie dicatur moraliter influere in opera subsecuta, docet, non sufficere permanentiam habitualem illius præcedentis culpæ (sitam præcisè in non retractatione per pœnitentiam) sed requiri saltem *virtualem*, nimi-

rum *moraliter continuatam* in effectibus à præcedentis negligentie culpa descendentibus, ad eum modum, quo explicari solet in administratione Sacramentorum moralis permanentia intentionis virtualis physice præteritæ, à differentia permanentie purè habitualis. Antequam respondeam ad hæc Muniessæ fundamenta, præmitto resolutionem sequentis quæstionis.

§. III.

Quo tempore actus, solum voluntarij in causa, imputentur ad culpam?

Supponendum, in quæstione apud Theologos versari, quo tempore ad culpam imputetur omissio, vel positio alicujus actus, in se, ac directè non intenti, sed voluntarij solum indirectè, seu in causa? an tunc, quando voluntariè ponitur causa, ex qua prævidetur secutura talis ommissio, vel positio actus de se mala; an verò tunc, quando actu sequitur ea ommissio, vel positio actus, etsi tunc non sit in potestate omittentis illam impedire; vel saltem nulla tunc cogitatio exprimat malitiam ejus.

Mihi semper probabilius visum est (prout etiam tradidi in *tract. Theol. de peccatis*) tunc solum imputari ad culpam ejusmodi omissionem, vel positionem de se malam, quando actu, voluntariè, ac liberè ponitur causa, ex qua prævidetur secutura; non autem, quando ipsa ommissio, vel positio actu fit extra statum libertatis presentis. Ratio hujus est, quia nulla ommissio, vel positio actus (ultra culpam malitiam in causa, in qua unicè est libera) imputari potest ad culpam, secundum quod in se non habet libertatem) nec enim habere potest aliter malitiam, nisi secundum quod habet libertatem) at tunc, quando extra statum libertatis presentis ponitur ommissio, vel positio actus, nullam in se habet libertatem, ut ponit casus; ergo tunc, quando extra statum libertatis presentis ponitur, *in se* imputari non potest ad culpam; quia tamen habuit libertatem in alio, nimirum *in causa* liberè volita cum præscientia secuturi talis effectus, tunc, quando causa liberè posita est, imputata fuit ad culpam; quia tunc, & non post, fuit libera. Et ita etiam docuit meus quondam in Theologia Viennæ Austriæ Professor, R. P. Jacobus Valentini in *tract.*

in tract. Theol. de vitiis, & peccatis, D.
2. c. 4.

688. Eadem doctrina confirmatur. 1. quia omisso actus præcepti, per operantem ignorantem tunc, quando actu facit illum actum, non potest contrahere malitiam, nisi quando est posita liberè; sed non est posita liberè, nisi quando liberè posita est causa; ergo tunc solum, quando liberè posita est causa, contracta est malitia. 2. omisso rei præceptæ, pro tempore sequenti, non habet aliam libertatem, nisi in causa, quatenus poterat causa poni, vel non poni, ut ponit casus; quo posito sic arguitur: quando talis omissio culpabilis, per penitentiam retractatur, actus subsequenti ex illa non imputantur ad culpam tunc, quando fiunt; ergo etiam si per penitentiam nondum est retractata. Nam, etsi verum sit, quod in casu antecedenti, dum illi actus subsequentes ponuntur, nec in se, nec in causa habeant libertatem de presenti, sed tantum habuerint de præterito in causa: quia tamen penitentia non facit, quod non habuerint libertatem in causa, si, quando abest, nihilominus facit imputabiles, quia habuerunt libertatem in causa; etiam præsens non impedit imputari ad culpam; quia etiam præsens non facit, quod non habuerint libertatem in causa; id, quod non admittunt Contrarij.

689. Dies: per penitentiam fieri, quod libertas in causa nec habitualiter sit præsens, quando reliqui actus materialiter mali subsequuntur; id, quod non contingit, ubi non præcessit penitentia. Sed contra est; nam si actus materialiter mali, ex causa liberè volita subsequentes, sunt imputabiles ad culpam, dum actu fiunt sine omni scrupulo, imò cum opinione, quod sint honesti, ideo præcisè, quia eorum libertas in causa tunc est præsens habitualiter; à fortiori erunt imputabiles, dum eorum libertas in causa est præsens actualiter; hoc autem dici non potest; ergo in casu penitentiae non ideo non sunt imputabiles, quia illorum libertas in causa, nec actualiter, nec habitualiter est præsens; sed quia fuit aliquando; at hoc etiam contingit; quando sequuntur postea, etiam seclusâ penentiâ. Min. prob. Nam sic idem actus, non retractatâ causâ culpabili, bis imputaretur; primò, dum ejus

Tom. I.

libertas in causa est actu, & 2. quando ejus libertas non est actu, sed tantum in habitu.

Instabis: quando libertas operis in causa est actu, imputari quoad malitiam causæ; quando autem opus subsequens actu fit, & libertas in causa est solum in habitu, seu non retractata, imputari quoad malitiam propriam, ultra malitiam causæ. Verum nec hoc dici potest. Quia, cum non sit alia libertas causæ in habitu, seu morali perseverantia, quam quæ erat, cum esset in actuali existentia; si hæc actualis libertas in causa, dum esset præsens actualiter, non potuit tunc facere, ut malitia operis ultra malitiam causæ primò tunc imputaretur, quando ponitur extra statum libertatis, licet tunc esset actualiter cum cognitione operis secuturi ex causa; minus id poterit, dum est præsens solum habitualiter & nullatenus est, sed tantum fuit cum cognitione operis secuturi ex causa. Ut autem vis hujus instantiæ intelligatur, observandum, quosdam velle, effectus malos in causa liberè volita prævisos, etiam tunc (quando sequuntur extra statum libertatis) imputari, quando culpa causæ per penitentiam non est retractata; rationem reddentes: quia sic libertas causæ perseverat adhuc habitualiter, etiam pro instanti, quando extra statum libertatis actualis ponuntur; quia tamen non sint tunc liberi libertate actuali; sunt tamen liberi libertate habituali, quam volunt sufficere, ut illi effectus etiam tunc inficiantur malitiâ imputabili ad culpam. Contra istos igitur in præsens hoc n. 690. dico, quod libertas causæ, sive existat actualiter, sive habitualiter, non possit facere, ut malitia propria effectus (homicidij v. g. prævisi ex ebrietate secuturi) imputetur primò tunc, quando sequitur homicidium extra statum actualis libertatis; & non fuerit imputata tunc, quando actu liberè volita est ejus causa.

In hoc ergo n. 690. non est quæstio, an malitia ebrietatis directè volitæ, & malitia homicidij v. g. solum in directè voluntarij, imputetur tunc, quando liberè ponitur causa; quia hoc jam affirmavimus n. 687. sed an utraque vel alterutra imputetur etiam tunc, quando homicidium sequitur extra statum libertatis; & quia est aliquorum sententia, qui hoc affirmant, si libertas causæ tunc existat saltem habi-

Y

tualiter,

690.

601.

tualiter, hoc est, si nondum sit retractata per penitentiam, ut constat ex his, quæ dico n. 688. & 689. ideo contra hos dico n. 690. quod libertas causæ, sive existat *habitualiter*, sive *actualiter*, non possit facere, ut *vel utraque* malitia, vel *alterutra* tunc imputetur ad culpam operanti, quando homicidium sequitur extra statum libertatis *actualis*; sed tantum, quando liberè posita est causa, quod modò quidem iudiciò multò probabilius est oppositò.

Nec valet, si dicas: effectus de se mali, solùm indirectè voluntarij in causa, ex qua prævidentur secuturi, imputantur ad culpam tunc, quando causa est *actualiter* libera; ergo tunc, quando est *habitualiter* libera; sed quando ponuntur extra statum libertatis *actualis*, si culpa causæ nondum est retractata per penitentiam, sunt *habitualiter* liberi; ergo etiam imputantur ad culpam, dum sequuntur extra statum libertatis *actualis*; R. not. quando dicitur effectus est *habitualiter* liber, verbum est per adjunctum syncategorema, seu vocem *habitualiter* distrahi à proprio significato, quod est verbi *presentis* temporis; & ampliori, ad tempus *physicè præteritum*, in quo fuit de præsentis, sed jam non est; quo posito: dato anteced. N. conseq. quia argumentum fit à verbo *est*, sumpro statu præsentis, & simpliciter ad verbum est, cum termino distrahente; quo fit, ut affirmet verbum *imputatur* (quod est de præsentis) æquè affirmet de illo, quod *fuit* liberum, ac de eo, quod *est* liberum; qualiter argueret dicens: novus annus est *præteritus*; ergo novus annus est; vel e contra.

691. Pro solvendis aliis objectionibus contra doctrinam à n. 687. traditam not. 1. negandum esse, quod effectus *extra statum libertatis*, ad causam liberè datam secutus, aliquando sit peccatum *ultra rationem peccati, ex malitia causæ* imputabile. Nam tunc, quando in tempore distante ab eo, quo liberè voluta est causa, talis effectus sequitur, nec malitia causæ, nec malitia propria ipsi imputatur; sed utraque illi imputata fuit, quando liberè posita est illius causa. Hinc quando dicitur *ebrietas* contingit extra statum libertatis, & tamen tunc est peccatum; cum distinctione respondetur: est peccatum *tantum*, N. est peccatum *cum addito*,

nempe *præteritum*, & simul *privatio usûs rationis actu posita ex peccato præterito*. C. Unde, sicut *homicidium* includit duo, nimirum actionem injustam, vel præteritam, vel præsentem, & privationem vitæ, quæ sequitur ex tali actione injusta; sic *ebrietas* includit duo, nimirum voluntariam illam potationem, ex qua subsequitur privatio usûs rationis, & hanc ipsam privationem: & sicut ante privationem vitæ, illa injusta actio non dicitur *homicidium*; sic ante privationem usûs rationis illa excessiva potatio non dicitur *ebrietas*; utrumque enim delictum, præter actionem pravam, quæ infert effectum, quo externè consummatur, importat illum effectum, nec prius dicitur *ebrietas*, vel *homicidium*; nam hæ denominationes requirunt actum externè consummatum, ultra internum actum, ratione cujus habent formalem imputabilitatem ad culpam. Unde, sicut ponens actionem occisivam, *non tunc peccat* peccatò imputabili, quando ex intervallo sequitur privatio vitæ; sed *jam peccavit imputabiliter*, quando posuit actionem occisivam; esto non peccatò externè consummatò; sic dicendum venit de ebrietate.

Hinc instanti: *homicidium, & ebrietas* 692. est essentialiter peccatum actuale; ergo non prius est peccatum, quàm sit privatio vitæ, vel usûs rationis; sed hæc contingit extra statum libertatis; ergo est peccatum actu extra statum libertatis: respondetur cum priore distinctione: est peccatum *tantum*, N. ma. peccatum, & simul *dicta privatio*, C. ma. cum minori, dist. conseq. ergo est peccatum actu extra statum libertatis, secundum quod *homicidium*, vel *ebrietas* important *dictam privationem*; C. secundum quod important *actionem pravam, & imputabilem*, N. conseq. Tunc ergo, quando ponitur dicta privatio, *homicidium* v. g. est actu solùm *consummatione*; sed non *commisso*; hæc enim formaliter sita est in voluntaria positione causæ, necessariò illativæ illius privationis; certum autem est, quod illa voluntaria positio causæ non ponatur extra statum libertatis; ergo nec commissio peccati; ergo nec formalis imputabilitas.

Not. 2. ad hoc argumentum: *tunc* 693. transgressio rei præceptæ est peccatum, quando urget præceptum, & non ante; sed

sed tunc, quando urget præceptum, fit omisio rei præceptæ extra statum libertatis (ut si quis voluntariè combussit breviarium, fore prævidens, ut die postero non possit dicere horas canonicas, quas tenetur) ergo tunc est peccatum, quando omisio est extra statum libertatis: ad hoc, inquam, argumentum responderi cum distinctione ma: & eam concedi de *transgressione formali*, & libera; negari de *necessaria*; in casu autem posito *tunc*; ubi urget præceptum, omisio fit *necessario*, & non liberè; sicut, si tunc sine omni sua culpa obligatus ad horas careret omni breviario.

694 Nec obstat, quòd homines ejusmodi omisiones, & materiales, ac non liberas transgressiones soleant confiteri. Hoc enim faciunt etiam post penitentiam de causa voluntariè data priùs, quam sequeretur effectus in ea prævisus. Et ideo P. Vasquez *D. 94. c. 3.* negat, *per se loquendò*, esse obligationem confitendi effectum extra statum libertatis secutum ex causa priùs voluntaria; sed satisfacere dicendò, se dedisse causam proximam tali eventui. Dicit, *per se loquendò*. Nam per accidens obligabitur, si exinde nascatur damnum alteri, exigens restitutionem; vel delicto annexa sit censura, *quæ* non infligitur delicto utrunquè, sed *consummato*, seu *effectu secuto*. Tunc enim censura, ex mente ferentis, aut eam statuentis, non incurritur etiam propter delictum præteritum *precisè*; sed propter illud *consummatum*, seu effectu secuto.

695 Not. 3. negandum esse, quòd sequatur ex nostra sententia, nec fore peccatum, voluntariè *dare causam*, ex qua sequitur actio materialiter mala, *si non sit tunc formaliter mala*, quando ponitur extra statum libertatis; negandum pariter *ideo precisè* causam esse malam, quia effectus est malus *imputabiliter*. Nam idem instatur contra Adversarios in casu, quo mala voluntas causæ retractatur ante eventum. Deinde, qui voluntariè canem concitat in gregem ovium, esto retractet voluntatem, antequam canis oves laceret, adhuc tamen laceratione ovium per canem facta contrahit obligationem restituendi, esto dimisso cane doleat, nec sit in libertate, lacerationem ovium impediendi, & hæc laceratio non sit peccatum;

Tom. I.

quia voluntariè posuit causam actionis alteri nocivæ, ac jure naturali vetitæ, licet ea actio lacerativa ovium non sit peccatum.

Not. 4. *audire sacrum* v. g. (vel præstare aliud opus præceptum) posse considerari dupliciter. 1. *in genere entis*, quod fit ipsa facti auditione *physica*, seu *reali*; 2. *in genere moris*, quod contingit, quando quis, quantum est ex se, ponit media necessaria ad illum effectum physicum, *audiendi sacrum*, à se dependentia. Hinc quando dicitur: qui habuit voluntatem audiendi sacrum, non potest dici *implevisse præceptum*, si tamen opere ipso non audiat; ergo vicissim, qui habuit voluntatem non audiendi sacrum, non potest dici non audivisse sacrum, seu violasse præceptum, nisi opere ipso non audiat; ergo *tunc* solum peccat contra præceptum, quando ponitur omisio; at hæc ponitur extra statum libertatis. Nam adhibitâ distinctione, de qua dictum est, patet solutio. Qui enim, quantum est ex se, efficaciter vult audire sacrum, esto per accidens contingat impediri aliunde media, quæ adhibuit, non potest quidem dici audivisse sacrum *in genere entis*; bene tamen *in genere moris*; quod in tali casu sufficit, ut dicatur præceptum implevisse. Ex quo patet ad reliqua.

Not. 5. verum esse, quòd actus externus, *furti* v. g. sit verè peccatum *denominativè* ab actu interno libero, etsi de se non sit capax ullius libertatis formalis; non autem inferri bene: ergo etiam, licet *omisio rei præceptæ*, dum ponitur extra statum libertatis, non sit capax amplius ullius libertatis, poterit tamen esse libera *denominativè*, quando ponitur. Ratio est; quia hæc omisio, dum ponitur, non ponitur liberè; secus furtum externum.

Not. 6. quando S. Thomas 2. 2. q. 79. a. 3. ad 3. ait: omisionem, seu effectum secutum ex causa ipsum inferente, *tunc incipere imputari ad culpam*, quando est *tempus operandi*, intelligendum esse, quòd tunc imputetur ad culpam *tanquam consummatam in genere entis*, non autem *tanquam consummatam in genere moris*, quando urgente operandi tempore omisio ponitur; cujus ratio est, quia ibidem ipse dicit, *omissionem* (vel alium effectum ex causa directè voluntaria) *subsequentem*,

reddi

696.

197.

698.

reddi voluntariam per causam precedentem; ergo non, dum ponitur omissio, vel effectus subsequens; sed, dum liberè posita fuit causa talem effectum inferens.

699. Dices: licet non rarò aliquæ actiones fiant cum omnimoda distractione, & consequenter sine actuali libertate (cum nemo possit liberè ferri in aliquod objectum, ad quod nullo modo intellectus attendit) quia tamen cum advertentia, & libertate sunt *inchoata*, censentur humanæ, & capaces bonitatis, & malitiæ eo modo, quo actus externus, ut, cum Sacerdos, planè distractus, consecrat; ergo idem dici poterit de omissione, aliisque actionibus factis extra statum libertatis, in somno, ebrietate, &c. Sed. R. N. ant. Nam si nulla adsit attentio, etiam actualis tenuis, actio interruptetur, aut fiet solùm materialiter tunc, quando ponitur; cujus ratio est; quia os Sacerdotis celebrantis est indifferens, ut proferat *hec*, vel *illa verba*; 2. ut ea proferat *suo*, vel *Christi*, aut *alieno nomine*; ergo ut *sic*, & *tali modo*, ac *nomine fiant*, determinari debet per aliquid; hoc autem non est aliud, quàm actus voluntatis determinans potentias externas; qui tamen adesse non potest, nisi cum aliqua saltem cognitione circa tale objectum; nam aliàs *humana* non est. Et ideo etiam in tract. de Sacram. in genere, D. 3. a. 7. conclus. 5. meus olim in Theologia Viennæ Austriæ Professor R. P. Hieronymus Milser, Vir magnæ Virtutis, ac exquisitæ doctrinæ, per complures deinde annos in Universitate Græcensi Cancellarius, probabilius censuit, tam actiones Sacramentales, quibus conficitur Sacramentum, quàm alias etiam prævias, quæ ordinantur ad illas, semper provenire ab aliquo actu intellectûs, & voluntatis *presente*; id, quod & ego secutus sum in eodem tractatu, 1686. Viennæ in Theologia scholastica tradito; aliàs enim vix salvari poterit, eas actiones fieri *humano modò*.

700. Ex dictis inferes. 1. negandam esse opinionem Marsilij asserentis *omissionem*, non verò ejus *causam positivam* esse peccatum; ex illa enim sequeretur. 1. quòd Petrus concedens cubitum in gratia surgeret in peccato mortali absque eo, quòd ullum exercitium libertatis interea eliciisset, si nimirum ex illius somno interim sequeretur omissio mortaliter peccaminosa. 2.

quòd alteri *consulere malum*, non foret malum, sicut non est mala voluntas dormiendi, etsi ex illa videat Petrus securam transgressionem præcepti per omissionem. Deinde, nec illorum sententiam subsistere, qui docent, peccasse quidem prius, dum posita fuit causa, sed ab eadem illa malitia jam posita denominari *de novo* peccatorem propter *novum* peccatum, quod postea ponitur, quatenus denominatur de novo *homicida*, à voluntate libera præterita, & effectu hanc secuto. Contra enim est; quia sic, si Sacerdos confessus fuisset, se breviarium projecisse in Danubium, & simul prævidisse, ex illa projectione securam omissionem culpabilem unius mensis, quòd talis toto illo mense, singulis diebus, antequam celebraret missam, deberet se de novo accusare in confessione, se pridie omisse breviarium. Idem est, si quis dedisset venenum alteri ad occidendum alterum, factique pœnitens, fuisset peccatum confessus, talis iterum teneretur confiteri subsecutò homicidiò; quæ quis non videat esse absurda?

Inferes. 2. ea, quæ hætenus dicta sunt, eodem modo procedere de effectibus positivis extra statum libertatis secutis, ac de ipsa omissione. Unde ulterius habetur, *ex qualitate culpæ in danda causa*, ferendum quoque esse iudicium *de culpa omissionis*; quare si venialiter tantum peccasti in ponenda causa e. g. in projiciendo breviario, vel in te inebriando, omissio breviarii, vel ex ebrietate homicidium secutum, erunt tantum peccata venialia; cum enim sint tantum peccata *in causa*, ut probatum est, non poterunt habere majorem malitiam, quàm illa positio causæ habuerit. Et ideo, cum omissio rei præceptæ imputetur in causa, non est necessariò in confessione exprimenda in particulari, quænam fuerit causa data omissioni, nisi data causa secundum se haberet specialem malitiam; ut si quis omitteret horas, *quia se inebriavit*; tunc enim utrumque esset explicandum; cum etiam ebrietas *in se* sit peccatum; quare dicit: *se per ebrietatem, voluntariè positam, omisisse horas canonicas*; & ratio est; quia si causa data non habet de se specialem malitiam, solùm est mala, quia est causa omissionis rei præceptæ; ergo quòd sit data hæc vel illa causa, habebit se merè materialiter,

rialiter, sicut, quòd jejunium transgrediatur hoc, vel illo cibo, habet se merè materialiter respectu transgressionis jejunij, &c.

702. Inferes. 3. allatam doctrinam procedere, quando omisso post datam causam secuta est extra statum libertatis nostræ; ita, ut non sit amplius in potestate nostra, tollere causam semel positam; si enim possum illam tollere, & poni res præcepta, si sequatur omissio, illa omissio erit verum peccatum; quia in tali casu ponitur liberè omissio, atque adè erit multiplex peccatum numerò, prout censetur interruptum ab instanti, quo data fuit causa; qualisnam autem interruptio requiratur ad multiplicanda numerò peccata, dicitur alibi.

§. IV.

An opus extra statum libertatis secutum ex causa voluntariè data, imputetur ad novam malitiam, ultra malitiam causæ?

703. **N**egativam à nobis teneri constat ex hæctenus dictis, præsertim n. 687. (hoc nimirum sensu, quòd quando actus malus voluntarius est solum in causa, tunc, quando sequitur extra statum libertatis actualis, non contrahat novam malitiam, non contractam antè, dum actu liberè posita est ejus causa) affirmativam autem, quòd contrahat etiam novam malitiam tunc, teneri à Muniessæ cit. supra n. 674. aliisque. Rationes porrò, quibus nititur citatus Author, retulimus à n. 675. Nunc ad singulas, & quidem ad primam in n. 675. R. nego min. ad hujus prob. C. ant. dist. consequens: ergo non datur peccatum, seu malitia moralis, proveniens ex ignorantia, sumpta secundum se, C. ex ignorantia culpabiliter per precedentem negligentiam inducta, N. conseq. Quando D. Thomas, & Theologi dicunt, præter peccatum ex infirmitate, & malitia, dari etiam peccatum ex ignorantia, non volunt aliud, quàm dari quandoque peccatum, cujus causa nec sit hominis fragilitas, nec malitia; sed mera ignorantia, non secundum se, sed prout voluntaria in ommissione diligentia debita, si talis ommissio non obstante prævisione securæ ignorantia, & inde sequentium malorum,

saltem indirectè fuit volita: si enim hæc nullatenus prævisa fuerunt, cum voluntariè admissa fuit ea negligentia, inde secuta nullam habent culpam imputabilem. Ratio hujus est; quia tunc nullam habuerunt libertatem; non in se, ut ponit casus; quia sequuntur extra statum libertatis præsentis, quæ non stat sine cognitione de malitia talis operis, quando ponitur; non etiam in causa; quia ponitur, nullatenus esse prævisa in causa; at sine hoc nihil dici potest liberum in alio, seu in causa: ergo.

Ad. 2. rationem R. cum distinctione antecedentis: homo tunc peccat imputabiliter contra legem toto tempore, quo exercet opus prohibitum, licet tunc toto tempore non advertat ad malitiam operis, quòd exercet, N. ant. solum externè consummat peccatum imputabile in causa, jam priùs liberè volita, C. ant. & sub data distinctione conseq. Pro quo not. quòd libertas præsens, quam explicat potentia proxima peccandi, importet aliquam cognitionem præsentem de malitia operis, vel saltem dubitationem, aut scrupulum; quare si tunc, quando ponitur tale opus, nulla talis cogitatio adsit, opus tunc ponitur extra statum præsentis libertatis, consequenter tunc ponitur, sed non liberè. Quando autem opus malum ponitur, sed non liberè, tunc, quando ponitur, non est imputabile ad malum, quia tunc non est malum ullà præsentem malitià formali: ergo.

705. Quia verò hæc ratio Muniessæ specialiter intendit evincere, quòd actus, etiam extra statum libertatis præsentis, seu citra ullam cogitationem præsentem de propria ipsius malitia, sit nihilominus imputabilis secundum propriam malitiam, ultra malitiam causæ, ex qua sequitur: ideo ad eandem secundam rationem R. 2. cum distinctione anteced. Etiam si homo non habeat ullam cogitationem de malitia operis per totum tempus, quo illud exercet, tamen toto tempore peccat imputabiliter, quo illud opus facit, secundum quòd ei tunc illud opus est liberum, C. ant. secus, N. ant. Vel ergo tunc, quando ponitur opus, v. g. mendacium, quoad propriam malitiam mendacij est illi liberum in se, vel non? si non? ipsum in se non est imputabile tunc; cum in se non sit formaliter